

ВІН ЗАЛИШИВ ПІСЛЯ СЕБЕ ЗОРЮ

ГОЛОВА, ЯКИМ Я ЙОГО ЗНАВ

Так склалося, що про нього за його життя написати мені не вийшло. Були інтерв'ю, спільна робота над книгою спогадів. Але весь час говорив він. Я запитував і записував. Парадокс: сумна подія ніби розв'язала мені руки. Можна не думати над тим, що йому щось не сподобається, він не завжди й говорив вголос про все, з чим не погоджувався. Хоча часто, з якихось речей принципових, було навапки, і багато хто розводив руками – навіщо оце він каже вголос? На шкоду ж собі. Та він сам зробив себе людиною, переробити яку було неможливо...

Коли декілька років мені довелося працювати його помічником, а потім певний час заступником, слухаючи його переконливі промови під час засідань правління «Зорі», в голові чомусь поселялася фраза з популярного кінофільму: «Ви ставите нереальні завдання». І дійсно, з огляду на наш, як тепер кажуть, менталітет, а точніше певну ліню досягнути ці завдання, зрозуміти їх значимість, – така думка виглядала цілком закономірною. Найбільш разучим

було те, що уже через кілька хвилин слова голови окрилювали, до горла підступав якийсь солодкуватий клубок – тепер уже від усвідомлення важливості справи, про яку він говорив, і цю справу, у підсумку, робили, доводили до кінця.

Я ніколи не зустрічав у своєму житті людини, яка могла б так запалювати своїх підлеглих до роботи.

* * *

Його біографію, як і біографії багатьох людей покоління, до якого належав Володимир Антонович, покремсала історія. Він мав освіти сім класів до війни, доучуватись довелося в повоєнні роки. Вчило саме життя, і наставники, яких він безпомилково обирав: Посмітний, Орловський, Бузницький, Ткачук. Які імена! Він був учнем не те що допитливим, талановитим, – він умів моментально, на льоту відкинути в бік полову, увібравши в себе добірне зерно. Вмів однаково просто поговорити і з міністром, і з комбайнером.

Я часто думав – звідкіля у нього ота його шляхетність, порядність, врівноваженість? За багато років жодного разу я не бачив його у гніві, не почув від нього жодної вульгарщини. Коли у вузькому колі

він дозволяв собі розповісти анекдот – завжди в тему, завжди до теплий – ніколи сам не сміявся. Ознака високої інтелектуальної організації особистості. В умовах радянської залізної зависи йому варто було лише раз вирватися у відрядження в Західну Європу, до Італії, ознайомитись з тамтешнім садівництвом, – і через рік в «Зорі» вже садили пальметний сад.

У рідкісні хвилини вільного спілкування він говорив мені:

– Знаєш, наша біда, що в нас в державі слабкий культурний рівень, мало порядку, відповідальності. І якщо всі будуть продовжувати лише плескати язиками, ні порядку, ні відповідальності, ні культури не добавиться. Як «вони» цього не розуміють?

Він привчив нас, як сам говорив, працювати з олівцем. Зайти до нього в кабінет без блокнота означало образити його і принизити свою власну гідність. Ти ще мав шанс іншого разу виправити свою помилку. Але рецидив, тим паче твої пустопорожні балачки чи пропозиції означали одне: з Плютинським далі не спрацюєшся. І дехто біля нього і справді довго не затримувався. Такий от характер у голови. Такі критерії.

З часом починаєш розуміти, що без цього ні зав'яжеться, ні розв'яжеться будь-яка вагома виробнича чи соціально-значима справа.

Інколи за його спиною я чув розмови: «Обставив себе приймальнями, секретарками, для нього не існує слова «ні», чи не занадто йому перепадає благ? Його колгосп живе, а інші зводять кінці з кінцями».

Потім я не раз помічав, як ці ж самі люди, при зустрічі з Володимиром Антоновичем, вже улесливо посміхались, а у ледь вловимих рухах їх рук відчувалося якесь незрозуміле, нездоланне бажання витягнути ці руки по швах.

Далеко не всі розуміли, що ззовні, будучи відданим системі, у якій жив і працював, насадженням своєї «зорянської європеїзації» в окремо взятому господарстві – колгоспі, агрофірмі, агрокорпорації – голова ставав над самою системою. Саме європейськість в усьому – в роботі, в побуті хотів прищепити Плютинський людям. Людям, з якими і для яких працював.

Якось Володимир Антонович розповів мені:

– Приїхав до нас один секретар обкому. Зайшов в нашу нову контору, а вже в моєму кабінеті почав бурчати: «Що це ви тут за контору відгрохали, що сюди доярка в чоботях з ферми і зайти вже не зможе!». Я йому відповів, що на наших фермах скрізь асфальт, так що чоботи надівають в разі крайньої необхідності, а сам подумав тоді – дурень же ти дурень, хоч і секретар обкому...

Але ні разу я не чув, аби голова подібним чином висловився про доярку, про шофера чи тракториста. Він поважав і любив людей

праці, бо знав, чим він їм зобов'язаний, а вони – йому.

– Я вас на кожній фермі заставляю облаштувати сауну не тому, що вона особисто мені потрібна, – якось вичитував голова керівникам середньої ланки на правлінні, – а щоб ваші люди в них змогли помитись. Хіба ви не розумієте, як це здорово, спорту і до чого завгодно з роботи чистий, переодягнений, тверезий!

Він не був байдужим до всього: який порядок в місцевому парку, як там художня самодіяльність чи духовий оркестр; не був байдужим до ям на дорогах, до сільської бібліотеки, спорту і до чого завгодно. Та він вмів в потрібній формі, в потрібний час і потрібно кому дати відповідне розпорядження і ніколи, хоч підкреслити, – ніколи про таке розпорядження не забути. «Працюйте з карандашем!», «На роботі треба горіти, а не тліти», «Прожити життя треба так, щоб ніколи не було соромно за безцільно прожиті роки».

Він часто жвивав ці вирази.

Душу голова відводив у полі – сам за кермом, рідше з шофером. За день міг намотати 200-300 кілометрів польовими дорогами. Любив запрошувати в такі поїздки гостей господарства (скільки їх було!) – міністрів, академіків, відомих аграріїв, різного рангу керівників. Ті, після багатогодинної їзди, як правило, виходили з авто трохи розмачуленими, втомленими. Гості завжди відкрито заздрили витривалості голови пересуватися не завжди рівними польовими дорогами. В його-то літа!

– У мене була мрія, – якось сказав Володимир Антонович, – заасфальтувати всі польові дороги. Як

в Голландії. Ми і нові клуби в усіх селах побудували б, і нові школи, торгові центри. Якби не оцей розвал в державі. Мені, щоб здійснити таке будівництво, якихось років п'ять не вистачило. Горбачов зі своєю «перестройкою» сильно «допоміг»... Ми ж все самі робили... Все. І нічого нам задарма ніхто не давав. Але нічого. Ми ще наздоженемо...

* * *

Про гостинність, хлібосольність голови ходили легенди. Коли жив у Києві під час пленарних засідань Верховної Ради, «на сало» до Плютинського прагнули потрапити багато хто із депутатів. Цей національний продукт у зорянському виконанні неперевершений. І минулої середи, під час жалобного обіду одна з улюбленіших страв Володимира Антоновича була на столі...

В новітні часи деякі «борці за ідею» навішували на нього абсолютно недолугі ярлики. Він мужньо, часто мовчки, все це терпів. Він ніколи не підлецувався до влади, характеризував її так, як влада того заслуговувала. Через що деякі її представники Плютинського не полюбили. Та один із проявів істинного патріотизму громадянина – сказати про нього громоз.

Всяке траплялося й на роботі. Не без того. Але для голови надзвичайним випадком був той, коли дізнавався, що хтось у полі залишився без обіду, чи пізно борщ механізаторам підвезли. Людина праці не повинна бути голодною – такий мав принцип голова, імовірно, згадуючи свої не ситі далекі дитинство і молодість...

* * *

Володимир Антонович мав феноменальну здатність: пам'ятати імена, по-батькові сотень людей, з якими йому доводилось спілкуватися, співпрацювати. Навіть 40-50 років тому.

У кожного в пам'яті закарбувався свій Плютинський, і кожний міг би сказати про нього щось своє. Можливо, колись я зберуся і сяду за написання такого колективного його портрету. А сьогодні... Коридорами контори агрокорпорації «Зоря» ходить сум, і незвично порожньо виглядає в кабінеті голова його крісло за робочим столом. Воно часто було порожнім, але тоді всі знали, що голова десь у відрядженні, чи то в полі, чи на фермі. Та скоро буде.

* * *

Після понеділка 14 вересня... Відрядження до зірок... У вічність... В безсмертя.

Віктор ПАРФЕНЮК.
Закінчення. Початок на 1 сторінці.